

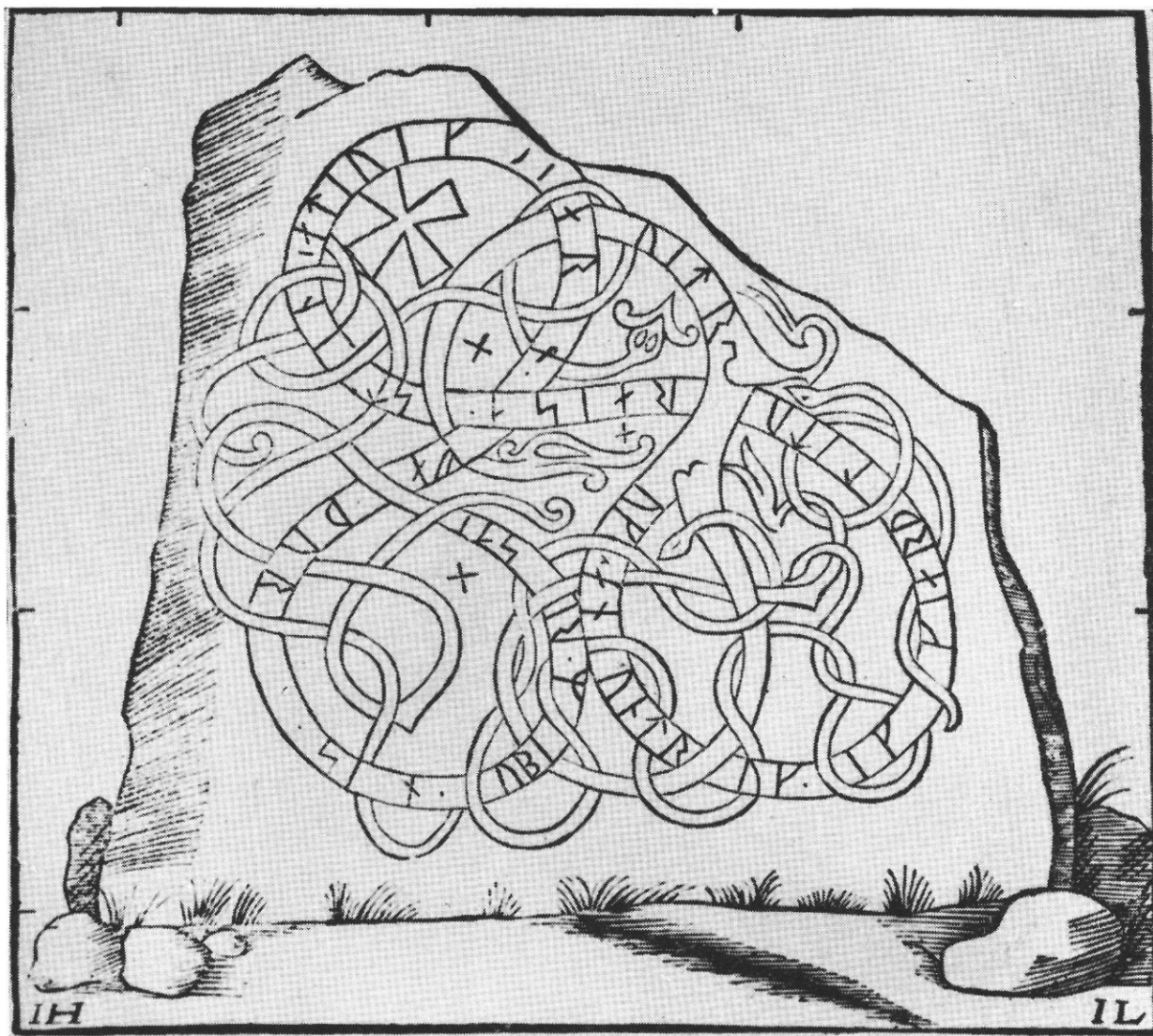

Fig. 408. U 893. Högby, Uppsala-Näs sn. Efter B 444.

ubir. Peringskiöld anmärker: »Förvthan Thorsmärket, hafwer Vbbir tecknat stenen med try Hedniska Kors, och kan jämföras med ritningen af Wigby stenen i Wakshalda Härad [B 407, L 213] och Säby stenen [B 405, L 215] samt Bälunge Runesten med 3. ägishielmar [möjl. avses B 454, L 133]. At Vbbir Runoritare, fordom haft sin boning i Nääs sokn här i Vlleråkers Härad, synes Vbby twenne hemman bära sit namn, och äfwen så två Vbby heman med en qwarn i Jumkils sokn; forvthan det at Vbbirs meste Sten-Ritningar finnas kring Vpsala i Vpland.» — Dybeck: 15—22 **ikkiairp**, 36—45 **at i uikbiarn**, 54—57 **ubir**. — v. Friesen: 15—22 **iki · kiarp**, 36—45 **at i uik-iarn**, 54—57 **ybir** (»osäker stungn.»).

Två söner och en dotter ha rest denna minnesvård efter sin fader, och de ha givit åt den i Uppsala-trakten flitigt verksamme Öpir i uppdrag att utföra ristningen. 1—4 **uitr** återger sannolikt namnet fsv. *Ønd*, isl. *Eyvindr*; se om ljudutvecklingen Sm 28, Sö 118. *Anundr* och *Ingigærð(r)* äro vanliga namn under vikingatiden. Om faderns namn *Vigbiorn* se U 662.

894. Söderby, Uppsala-Näs sn.

Pl. 162.

Litteratur: Upsala Nya Tidning ¹/₁₁ 1927; Handlingar i ATA 1927, 1935; O. v. Friesen, Anteckningar (UUB).
Äldre avbildningar: J. Hansson foto (ATA); O. v. Friesen foto 1927 (ATA, UUB); G. A. Hellman foto 1935 (ATA).

Enligt av folkskolläraren J. Hansson i Uppsala-Näs år 1927 till prof. O. v. Friesen lämnade meddelanden har runstenen »en gång hittats i åkern v. om landsvägen Uppsala—Enköping so.

om den lilla bäck som skär landsvägen flytande norrut mot den lilla sjön vid Sätra. Den sprängdes och lades i en brotrumma i ett dike västligast i samma åker. Upptogs af godseg. Ekström». Detta skedde på hösten 1927, och saken anmälades av hr Hansson till Riksantikvarien och till prof. v. Friesen, Uppsala. Denne besökte platsen ^{16/5} 1926 och ^{22/10} 1927. »Stenen hittades», antecknar han vid första besöket, »so. om o i Lurbo [på Generalstabskartan], n. om landsvägen och ö. om diket. Stenen låg när den anträffades med runorna ner, blev sprängd och ligger nu i en brotrumma över mindre dike 50 m. fr. landsvägen v. om avloppsdiket». Stenen var, när den upptogs ur bron, söndersprängd i fem delar. Dessa hopfogades, och stenen restes efter prof. v. Friesens anvisning i backen invid landsvägen Uppsala—Enköping i dess dåvarande sträckning, ung. 50 m. N om fyndplatsen. Vägen har sedermera rätats, och stenen står omkr. 275 m. Ö om den nya vägsträckningen, med ristningsytan vänd mot S. Från nya vägen utgår på östra sidan en avtagsväg till Söderby; om man följer denna ung. 300 m., stöter man på den gamla vägen, som ännu är fullt tydlig och användes som körväg ut på ägorna. Sedan har man följt denna omkr. 500 m. i sydlig riktning, gör den en vid bäge åt V runt »Lurbo backe», där gården Lurbo tidigare legat. Här står stenen vid vägens norra sida, nedanför backen.

Av herr Hanssons skrivelse till Riksantikvarien ^{31/10} 1927 framgår, att runstenen »tills för några år sedan» legat med runorna nedåt i åkern »200 m. SV om o i Lurbo [på Generalstabskartan] nära vägen Uppsala—Enköping. Från runstenen och ned mot bäcken var stenfyllning. Då stenen var till hinder vid åkerns brukande, kilades den sönder i 5 block. Först efteråt fick man se, att det var en runsten. I höst har den satts ihop med järnkrampor och rests invid landsvägen i en backe 150 m. S om o i Lurbo efter anvisning av Herr Professor Otto von Friesen.»

När stenen hittades i åkern, är obekant, liksom också den exakta platsen för dess ursprungliga läge. Fyndet har icke blivit anmält för fornvårdsmyndigheterna. Men tydligen är det samma runsten, som åsyftas i en några år äldre anteckning av v. Friesen: »1922 ^{26/1}. Dr Arvid Enqvist meddelade att enligt utsago af en 80-årig gubbe som varit med om att bygga landsvägsbron öfver en bäck som korsar vägen Skärfälten—Uppsala-Näs, so. (?) om Skärfältens station, en 100—200 m. (från station),¹ en runsten blef tagen från »backen» (trol. menas backen som landsvägen Uppsala—Enköping går ned för mot den öppna slätten och där ett graffält ligger, på sö. sidan av landsvägen) och nedlagd i brotrumman med runorna nedåt.» — Stenen har sålunda »en gång» — sannolikt i början av 1900-talet — blivit anträffad i åkern. Den låg med runorna nedåt, och sprängdes sönder i fem delar. Dessa lades först upp i »backen» — troligen avses Lurbo backe, där stenen nu står. Men efter någon tid blev den söndersprängda stenen nedlagd i en brotrumma, varur den år 1927 framtogs.

Rödgrå, grovkornig granit. Höjd 2,18 m., bredd nedtill 1,05 m. Två mindre stycken fattas, det ena i mitten, det andra på h. sidan. Ytan är plan men ganska skrovlig. Det är på flera ställen svårt att urskilja, vad som är hugget. I stort sett är dock ristningen djup och tydlig, vad runslingan och runorna angår. Men ornamentiken är grund och otydlig. På flera ställen försvinna slingband utan synbar avslutning.

Inskrift:

abiarn . uk . ulbiarn . uk . saksj . li - u . kera . merki . iftir . anunt . - - þur sin
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50

Abiorn ok Holmbiorn (?) ok Saxi letu gæra mærki æftir Anund, faður sinn.

»Åbjörn och Holmbjörn (?) och Saxe läto göra minnesmärket efter Anund, sin fader.»

¹ Dessa lokaluppgifter äro tydligen felaktiga.

Till läsningen: Intet sk vid inskriftens början. 2 **b** är tydligt. Bst i 10 **l** står vid en spricka; den tycks vara svagt krökt, men runan är dock **l** icke **p**. 15 **n** har bst endast t. h. Runorna 20—24 **ksi li** äro skadade. Övre delen av 25 **t** är förstörd; möjligen finns ett spår av h. bst. 27 **k** är icke stunget; icke heller 36 **i**. 28 **e** är stunget med en djup, bred prick; likaså 32 **e**. R. 46 är helt borta; av r. 47 finnes endast nedre delen av en rak stav.

v. Friesen: 9—15 **u-biarn**; r. 10 har upptill en böjd bst.

Tre söner ha låtit resa detta minnesmärke efter sin fader. Tolkningen av inskriftens andra namn är vanskelig. Ett *Ulfbiorn* synes icke vara belagt i svenska inskrifter och urkunder; icke heller i det västnordiska namnmaterialet. Däremot förekommer det möjligen på ett danskt mynt och på mynt i England (se *DGP*). Sannolikt torde det vara, att 9—15 **ulbiarn** avser mansnamnet *Holmbiorn*; om detta se U 739. — Om namnet *Abiorn* se Sm 2, om *Saxi* Sö 250.

895. Flogsta, Bondkyrka sn. Nu vid Håga.

Pl. 164.

Litteratur: B 431, L 119, D 1:165. Ransakningarna 1667—84 (F19:1 s. 16); J. Peringskiöld, *Monumenta Ullerakerensia* (1719), s. 325 f.; O. Celsius, *Svenska runstenar* (Fm 60) 1, s. 35; R. Dybeck, *Reseberättelse* 1863 (ATA); Fornminnesinventering i Bondkyrka sn 1937—38 (hs i ATA); S. B. F. Jansson i *Fornvännen* 1943, s. 313.

Äldre avbildningar: Teckning (osign.) och renritning (sign. »Th. H. del.»), båda i hs F18, bl. 9 och 3; Th. Holm, träsnitt (i Peringskiöld a. a. och B 431); Dybeck (D 1:165); O. v. Friesen foto (UUB).

Runstenen står i den numera rätt förfallna parken kring Håga gård, 40 m. NNÖ om boningshuset, 15 m. SSÖ om gärdesgården.

Stenen finnes icke upptagen i de förteckningar över fornminnen, som ingå i *Ransakningarna* 1667—84. Den är emellertid uppförd på en lista över »Rester. Rst. i Upland». Dess existens har sålunda efteråt på något sätt kommit till antikvariernas kännedom. En originalteckning finnes bevarad, osignerad men sannolikt utförd av Peringskiöld själv, och en renritning för träsnitt, signerad av hans ritare under 1690-talet Thomas Holm. Det framgår av dem, att stenen var sönderslagen i två delar; på fotstycket fanns en bit av runslingan med runorna **·litu ri**. Peringskiöld betecknar den som »Flogsta Runstenen» och anmärker: »Vti Flogsta giärdes dæld wid en liten bro, har iag afritat thenna steen» (B 431: »Flogsta», L 119: »Flogstads gärde»). — O. Celsius har antecknat: »Denna sten låg nedfallen och i 2 stycken söndergången, den 11 Maii 1725, då O. C. honom besåg, och således som ofvanför är anmärkt, corrigerade Th. H:s delination, som fins i Mon. Ullerak. p. 325. De sista runorne kunna icke läsas. och der fracturer är på stenen äro dhe äfven mörka.» — I beskrivningen till Geologiska kartbladet »Upsala» (1869) anmärkes: »i en liten bro på gårdet mellan Starbo [V om Flogsta] och Flogsta antages en runsten vara liggande, B 431, L 119». När detta trycktes, var stenen redan framtagen. Dybeck meddelar i sin reseberättelse 1863 (ATA): »Runstenen vid Flogstad i Bondkyrka socken söktes länge förgäfvcs. Vid andra besöket på stället upplystes att han låg i en mindre stenbro. Denna refs och stenen fanns i norra brokistan. Nedre ändan med någon del af ristningen var afslagen och syntes icke till. Å stenens smalare sida upptäcktes nu det hittills ej bemärkta slutet af inskriften. Herr Olof Velin lofte att varsamt upptaga och i närheten resa honom.» I *Sveriges runurkunder* skriver Dybeck: »En mindre bäck utfaller i Håga-ån, der denne kröker sig sydligt ned i Håga-dalen. Öfver bäcken är en bro för körvägen från Flogstad till dess Storgärde vesterut. Runstenen fanns sistlidne sommar i den östra brokistan. Nedre delen var afslagen och syntes icke.» När stenen har blivit flyttad till Håga, är okänt.

Granitgnejs, framsidan med rödaktig, h. sidan med grå färgton. Höjd 2 m.; framsidans